

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

МАУП

Кафедра медичної і клінічної психології

Я.М. Раєвська

2024 р.

Схвалено на засіданні кафедри медичної і клінічної психології

Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри І.С. Клименко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психіатрія. Дитяча психіатрія. Наркологія

спеціальності: 225 Медична психологія
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня другий (магістерський)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: 225 Медична психологія
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації: Медична психологія
(за наявності) (назва спеціалізації)

Київ МАУП 2024

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:

Михайлов Артем Миколайович, викладач кафедри медичної і клінічної психології

Робочу навчальну програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри медичної і клінічної психології
Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри _____ І. С. Клименко
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми
225 Медична психологія
(назва освітньої програми)

16.10.2024 р.

Керівник (гарант) освітньої програми _____
(підпис)

Робочу програму перевірено

_____. 20__ р.

Заступник директора _____ Т.В. Нич
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(ПІБ)

Кількість кредитів - 4	Галузь знань – 22 ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	Обов'язкова	
Модулів - 2	Спеціальність – 225 МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ	Рік підготовки	
		4-й	
Змістових модулів - 4		Семестр	
		8-й	
Загальна кількість кредитів/годин - 4/120		Лекції (год.)	
		28	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3-4 год.; самостійної роботи студента – 2-3 год.	Освітній рівень - МАГІСТР	Практичні(год.)	
		32	
		Самостійна робота(год.)	
		60	
		Всього	
		120	
		Вид контролю	

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

		Екзаме
Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

2.1. Мета викладання навчальної дисципліни: оволодіти компетентностями різного напрямлення для досягнення кінцевих результатів навчання. Метою викладання навчальної дисципліни «Психіатрія. Дитяча психіатрія. Наркологія» є придбання студентами теоретичних знань практичних навичок первинної діагностики, лікування, профілактики психічних розладів, психосоціальної реабілітації пацієнтів з психічними розладами, в тому числі обумовлених прийомом психоактивних речовин, необхідних на первинному рівні надання медичної допомоги.

Основними завданнями є вивчення етіології, патогенезу, типів перебігу та клінічних проявів психічних та психосоматичних розладів, визначення попереднього діагнозу психічних та психосоматичних розладів, тактики ведення пацієнтів з психічними розладами, використання методів профілактики психічних та психосоматичних розладів

2.2. Очікувані результати: оволодіння компетентностями різного спрямування для досягнення кінцевих результатів навчання згідно програми 225 "Медична психологія"

2.2.1. Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми медичної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій характеризується невизначеністю умов і вимог.

2.2.2. Загальні компетентності:

зК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

зК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

зК 3. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

зК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

зК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

зК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

зК 9. Здатність працювати в команді.

зК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

зК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

зК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2.3. Спеціальні фахові (предметні) компетентності:

СК 1. Здатність до збирання та критичного опрацювання, аналізу та узагальнення медичної та психологічної інформації з різних джерел.

СК 2. Здатність до узагальнення інформації щодо суб'єктивних і об'єктивних проявів психологічних проблем, субклінічних хворобливих захворювань.

СК 3. Здатність до формулювання повного функціонального діагнозу та/або діагностичного формулювання в т.ч. реєстр-синдрому з урахуванням оцінки фізичного, психічного розвитку, клінічного діагнозу та диференційної діагностики.

СК 4. Здатність до вибору оптимальних методів та проведення клінічної / психологічної діагностики пацієнта.

СК 5. Здатність до оцінювання результатів діагностики, лабораторних та інструментальних досліджень, проведення психологічного дослідження, аналізу, систематизації, оцінювання психометричних та психодіагностичних методик, формулювання аргументованих висновків та рекомендацій.

СК 9. Здатність до використання науково верифікованих методів та технік, використання моно- і комбінованих схем комплексного лікування із застосуванням елементів доказових методів психотерапії

СК 11. Здатність до діагностування невідкладних станів, визначення тактики і надання екстреної та невідкладної медичної допомоги.

СК 12. Здатність до психопрофілактики серед людей груп ризику, психодіагностики, психокорекції та лікування хворих соматичного і психічного профілю спільно з відповідними лікарями-спеціалістами, психологічної реабілітації із застосуванням спеціальних методик

2.2.4. Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі “Матриці компетентностей”

2.2.5. Програмні результати навчання:

РН 1. Обирати та застосовувати надійний діагностичний та психодіагностичний інструментарій.

РН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних

досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії. РН 3. Визначати попередній клінічний / психологічний / патопсихологічний діагноз, функціональний стан, здійснювати диференційну діагностику у відповідності до сучасних класифікаторів захворювань.

РН 4. Застосовувати основні форми і методи психокорекції та психотерапії..

РН 10. Відшуковувати необхідну інформацію в професійній та науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію, застосовувати її для вдосконалення професійної практики.

РН 11. Проводити обстеження та/або патопсихологічну діагностику з метою прогнозування результатів надання допомоги.

РН 12. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, спрямовані на отримання нових знань та/або створення нових технологій у сфері медичної психології

РН 13. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та проектів у сфері медичної психології.

РН 14. Розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проекти у сфері медичної психології, та дотичні до неї міждисциплінарні проекти з урахуванням наукових, економічних, правових, етичних та соціальних аспектів.

Після опанування дисципліни «Психіатрія. Дитяча психіатрія. Наркологія» студенти будуть

знати:

- історію розвитку психіатрії та наркології;
- загальні та окремі питання психіатрії та наркології,
- основи загальної психопатології;
- принципи побудови патопсихологічного дослідження;
- методи обстеження психічно хворих;
- основні патопсихологічні та психопатологічні симптоми та синдроми;
- симптоматику найбільш поширених психічних захворювань;
- механізм розвитку великого наркоманічного синдрому;
- основи клінічної психіатрії та наркології;
- сучасні уявлення про психічні та наркологічні хвороби;
- психопатологічні феномени при різних психічних розладах,
- способи надання допомоги психіатричним і наркологічним хворим;
- основи психотерапевтичного та психофармакологічного лікування психічних і наркологічних захворювань;
- правові основи надання психіатричної та наркологічної допомоги;
- організацію психіатричної та наркологічної допомоги в Україні;
- структуру психіатричного та наркологічного диспансеру, психіатричної лікарні;
- основні положення Закону України "Про психіатричну допомогу"
- етичні, деонтологічні, біотичні питання психіатрії та наркології вміти:
- визначати етапність діагностичного пошуку патопсихологічних психопатологічних феноменів;
- спілкуватися з психотичними та непсихотичними пацієнтами в психіатрії та наркології;
- проводити клінічне, клініко-патопсихологічне, клініко-психопатологічне обстеження хворого;

- проводити експериментально-психологічне та патопсихологічне дослідження когнітивних процесів, рівня інтелектуального розвитку, емоційно-поведінкової сфери особистості психічно та наркологічно хворих, оцінювати його результати; о призначати та оцінювати результати лабораторних, інструментальних (рентгенологічних, генетичних, електрофізіологічних, біохімічних, нейрофізіологічних, радіоізотопних та ін.) методів дослідження психічно та наркологічно хворих;
- визначати психопатологічні синдроми розладів відчуття, сприйняття, пам'яті, уваги, мислення та інтелекту;
- діагностувати розлади афективної, волювої сфери, інстинктів та потягів;
- виявляти психомоторні розлади;
- визначати психопатологічні синдроми розладів свідомості;
- оцінювати значення патопсихологічних досліджень для медичної психології та психіатрії;
- використовувати знання основ психіатрії, наркології, патопсихології в практичній діяльності лікаря-психолога та її науковому супроводі;
- надавати екстрену та невідкладну допомогу при гострих психотичних станах, інтоксикаціях, екстремальних ситуаціях в психіатрії та наркології;
- встановлювати психіатричний та наркологічний діагноз, призначати адекватні лікувально-профілактичні втручання;
- оформлювати медичну документацію в психіатрії та наркології.

3. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни ОК 18.

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 “Загальна психіатрія(у тому числі дитяча)”							
Тема 1.1 Історія розвитку психіатрії. Українська психіатрична школа. Організація психіатричної допомоги в Україні	6	4	-	-	-	-	2
Тема 1.2 Класифікація і типи перебігу психічних розладів	6	-	4	-	-	-	2
Тема 1.3 Симптоми та синдроми психічних захворювань	6	-	4	-	-	-	2
Тема 1.4 Методи обстеження психічно хворих. Формулювання діагнозу	6	-	4	-	-	-	2
Тема 1.5 Поняття функціонального діагнозу в психіатрії. Основи реабілітації психічно хворих	6	-	4	-	-	-	2

Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	2						
Разом	30	4	-	16	-	-	10
Усього	90	20	-	40	-	-	30
Змістовий модуль 2 “Психотичні та деструктивні психічні хвороби”							
Тема 2.1 Психотичні розлади без порушення ядра особистості	6	4	-	-	-	-	2
Тема 2.2 Психотичні розлади з порушенням ядра особистості	6	4	-	-	-	-	2
Тема 2.3 Шизофренія та шизофреноподібні розлади. Біполярний афективний розлад	6	-	-	4	-	-	2
Тема 2.4 Епілептичні та психоорганічні психози	6	-	-	4	-	-	2
Тема 2.5. Олігофренія та деменція							
Модульний контроль	2						
Разом	40						
Змістовий модуль 3 “Межова психіатрія(у тому числі і дитяча)”							
Тема 3.1 Класифікація та диференціальна діагностика межових психічних розладів	8	4	-	-	-	-	4
Тема 3.2 Психогенні психічні розлади межового рівня	8	-	-	-	-	-	4
Тема 3.3 Психопатичні розлади особистості	8	-	-	-	-	-	4
Тема 3.4 Психосоматичні, соматопсихічні, соматогенні психічні звхворювання	8	-	-	-	-	-	4
Тема 3.5 Диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз психічних захворювань.Фактори та групи ризику психічних захворювань. Історія хвороби (захист)	8	4	-	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	40	4	-	16	-	-	20
Змістовий модуль 4 “Основи наркології”							
Тема 4.1 Класифікація та епідеміологія залежностей	8	4	-	-	-	-	4
Тема 4.2 Поняття про великий наркоманічний синдром	8	4	-	-	-	-	4
Тема 4.3 Алкогольна залежність як захворювання	8	-	-	-	4	-	4
Тема 4.4 Алкогольні психози	8	-	-	-	4	-	4
Тема 4.5 Наркоманія і токсикоманія	8	-	-	-	4	-	4
Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	2						
Разом	30	4	-	16	-	-	10
Усього	90	20	-	40	-	-	30
Загалом	210	40	-	100	-	-	70

4. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ І
"ПСИХІАТРІЯ(У ТОМУ ЧИСЛІ ДИТЯЧА)"
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
" ЗАГАЛЬНА ПСИХІАТРІЯ"

Лекція 1. "Історія розвитку психіатрії. Українська психіатрична школа.

Організація психіатричної допомоги в Україні. " Основні етапи розвитку психіатрії. Становлення і розвиток наукової психіатрії в Україні. Видатні представники української психіатричної школи. Організація психіатричної допомоги в Україні. Закон про психіатричну допомогу. Принципи організації психіатричної допомоги. Структура психіатричної допомоги. Структура і завдання закладів психіатричної допомоги. Лікувальний режим і медична документація психіатричного стаціонару. Швидка і невідкладна психіатрична допомога. Реабілітація психічнохворих. Лікарсько-трудова, військово-лікарська і судово-психіатрична експертиза. Методи обстеження психічнохворих. Особливості курації хворих у психіатричній лікарні. Етапність діагностичного пошуку. Клінічне обстеження Експериментально-психологічне дослідження. Лабораторні дослідження Нейрофізіологічні дослідження. Нейрорентгенологічні дослідження

Ключові слова: психіатрія, психіатрична допомога, організація психіатричної допомоги, методи дослідження в психіатрії, заклади психіатричної допомоги, лікувальний режим в психіатрії, реабілітація психічно хворих, психіатрична експертиза.

Література [1-7]

Лекція 2. "Класифікація і типи перебігу психічних розладів. "

Класифікація психічних розладів (МКХ-10 та МКХ-11, ДСМ). Концепція єдиного психозу. Ендогенні, екзогенні, психогенні психічні хвороби. Основні типи перебігу психічних розладів (епізод, шуб, фаза, неперервний тип перебігу). Поняття прогресивності психічних хвороб. Симптоми та синдроми психічних захворювань. Психопатологічні розлади. Патологія відчуттів і сприйняття. Психопатологічні синдроми розладів пам'яті та уваги, їх діагностичне значення. Психопатологічні синдроми розладів мислення та інтелекту, їх діагностичне значення. Психопатологічні синдроми та діагностичне значення розладів афективної сфери. Зниження, підвищення, спотворення вольової активності. Психомоторні розлади (акінезії, гіперкінезії). Розлади харчового, статевого інстинктів, інстинкту самозбереження. Психопатологічні синдроми розладів свідомості та самосвідомості їх діагностичне значення. Поняття дефекту в психіатрії, види дефекту, умови й механізми його формування та прогноз.

Ключові слова: психіатрія, психічні хвороби, психопатологічні синдроми, класифікація, тип перебігу, прогресивність, дефект.

Література [1-7]

Практичне заняття 1. Симптоми та синдроми психічних захворювань.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;

Додаткові: 5-7.

Практичне заняття 2. Методи обстеження психічно хворих Формулювання діагнозу.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;

Додаткові: 5-7.

Практичне заняття 3. Поняття функціонального діагнозу в психіатрії. Основи реабілітації психічно хворих.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;

Додаткові: 5-7.

Теми для самостійної роботи:

1. Класифікація психічних розладів (МКХ- 10 та МКХ-11, ДСМ).
2. Концепція єдиного психозу.
3. Основні типи перебігу психічних розладів (епізод, шуб, фаза, неперервний тип перебігу).
4. Психопатологічні розлади відчуттів і сприйняття.
5. Психопатологічні синдроми розладів пам'яті та уваги, їх діагностичне значення.
6. Психопатологічні синдроми розладів мислення та інтелекту, їх діагностичне значення.
7. Психопатологічні синдроми та діагностичне значення розладів афективної сфери.
8. Зниження, підвищення, спотворення вольової активності.
9. Психомоторні розлади (акінезії, гіперкінезії).
10. Розлади харчового, статевого інстинктів, інстинкту самозбереження.
11. Психопатологічні синдроми розладів свідомості та самосвідомості їх діагностичне значення.
12. Поняття дефекту в психіатрії, види дефекту, умови й механізми його формування та прогноз.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;

Додаткові: 5-7.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«ПСИХОТИЧНІ ТА ДЕСТРУКТИВНІ ПСИХІЧНІ ХВОРОБИ»

Лекція 1. "Психотичні розлади без порушення ядра особистості. »

Сутність поняття "ядро особистості". Поняття психотичних розладів. Психотичні розлади зі збереженням ядра особистості. Фактори розвитку психозів. Екзогенні психози (інфекційні, інтоксикаційні), органічні психози, їх диференціальна діагностика та лікування. Реактивний психоз. Індукований психоз. Поняття психотичного епізоду. Біполярний афективний розлад. Поняття фази, ремісії, інтермісії. Маніакальний стан, ейфорія, депресія. Атипові статі при біполярному розладі (гнівлива манія, меланхолійний раптус, ажитація). Прихована депресія. Тріада Протопопова при депресії. Агресивна та аутоагресивна поведінка при біполярному розладі. Оцінка суїцидального ризику при депресії. Циклотимічний розлад. Принципи лікування біполярного розладу. Працездатність та реабілітація пацієнтів. Питання осудності та дієздатності пацієнтів.

Ключові слова: психоз, ядро особистості, епізод, фаза, ремісія. Інтермісія, діагностика, лікування, депресивна тріада, прихована депресія, суїцидальний ризик.

Література [1-7]

Лекція 2. "Психотичні розлади з порушенням ядра особистості»

Проблема етіології та патогенезу шизофренії, сучасні теорії виникнення шизофренії. Визначення шизофренії. Основні симптоми шизофренії. Типи перебігу шизофренії. Значення праць Крепеліна, Блейлера, Снежневського в дослідженні шизофренії. Класифікація шизофренії за МКХ-10 та МКХ-11. Клінічні прояви та форми шизофренії. Полеміка про малопрогредієнтну шизофренію. Параноїдна, кататонічна, гебефренічна, проста форми шизофренії. Симптом Павлова при кататонічному ступорі. Шизоафективний розлад. Шизотиповий розлад. Залишкова шизофренія. Постшизофренічна депресія. Шизофренічні дефекти особистості. Ризики суїцидальної та агресивної поведінки при шизофренії. Методи лікування (шокові методи, фармакотерація, психотерапія). Покази до невідкладної та примусової госпіталізації. Прогноз, працездатність, інвалідність, реабілітація. Питання осудності та дієздатності пацієнтів.

Ключові слова: шизофренія, теорії шизофренії, форми шизофренії, ризики, лікування, реабілітація, експертиза.

Література [1-7]

Практичне заняття 1. Шизофренія та шизофреноподібні розлади. Біполярний афективний розлад.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;

Додаткові: 5-7.

Практичне заняття 2. Епілептичні та психоорганічні психози.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;

Додаткові: 5-7.

Практичне заняття 3. Олігофренія та деменція.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;

Додаткові: 5-7.

Теми для самостійної роботи:

1. Екзогенні психози (інфекційні, інтоксикаційні), органічні психози, їх диференціальна діагностика та лікування.
2. Реактивний психоз.
3. Індукований психоз.
4. Поняття психотичного епізоду.
5. Біполярний афективний розлад.
6. Атипові статі при біполярному розладі (гнівлива манія, меланхолійний раптус, ажитація)
7. Прихована депресія.

8. Тріада Протопопова при депресії.
 9. Агресивна та аутоагресивна поведінка при біполярному розладі.
 10. Оцінка суїцидального ризику при депресії.
 11. Циклотимічний розлад.
 12. Принципи лікування біполярного розладу.
 13. Проблема етіології та патогенезу шизофренії, сучасні теорії виникнення шизофренії.
 14. Значення праць Крепеліна, Блейлера, Снежневського в дослідженні шизофренії.
 15. Класифікація шизофренії за МКХ-10 та МКХ-11.
 16. Полеміка про малопрогредієнтну шизофренію.
 17. Ризики суїцидальної та агресивної поведінки при шизофренії.
 18. Методи лікування шизофренії (шокові методи, фармакотерація, психотерапія).
 19. Покази до невідкладної та примусової госпіталізації при шизофренії.
 20. Питання працездатності, осудності та дієздатності пацієнтів при шизофренії
- Рекомендовані джерела:**
Основні: 1-4;
Додаткові: 5-7.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 «МЕЖОВА ПСИХІАТРІЯ»

Лекція 1. "Класифікація та диференціальна діагностика межових психічних розладів."

Поняття межових психічних розладів. Психогенні хвороби. Психогенний біль: види, критерії визначення. Неврози. Неврастенія. Невроз нав'язливих станів. Обсесивно-компульсивний розлад. Істеричний невроз. Депресивний невроз. Психосоматичні розлади. Соматопсихічні та соматогенні розлади. Патологічний розвиток особистості. Розлади зрілої особистості та поведінки (психопатії): особливості клінічного перебігу, розлади потягів. Розлади харчової поведінки. Психологічні та поведінкові розлади, пов'язані з сексуальним розвитком та орієнтацією. Посттравматичні стресові розлади. Диференціальна діагностика межових психічних розладів. Ключові слова: межові психічні розлади, психогенії, неврози, психопатії, ПТСР, розлад потягів, поведінкові розлади. Література [1-77]

Практичне заняття 1. Психогенні психічні розлади межового рівня.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4; Додаткові: 5-7.

Практичне заняття 2. Психопатичні розлади особистості.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;

Додаткові: 5-7.

Практичне заняття 3. Психосоматичні, соматопсихічні, соматогенні психічні захворювання.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;
Додаткові: 5-7.

Практичне заняття 4. Диференціальна діагностика, лікування, профілактика, прогноз психічних захворювань. Фактори та групи ризику психічних захворювань. Історія хвороби (захист).

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-3;
Додаткові: 1-7.

Теми для самостійної роботи:

1. Психогенний біль: види, критерії визначення.
2. Неврози: етіологія, патогенез, класифікація.
3. Преморбідні риси особистості як фактор ризику розвитку неврозу.
4. Неврастенія.
5. Невроз нав'язливих станів. Обсесивно-компульсивний розлад.
6. Істеричний невроз.
7. Депресивний невроз.
8. Патологічний розвиток особистості.
9. Розлади зрілої особистості та поведінки (психопатії): особливості клінічного перебігу.
10. Розлади потягів.
11. Розлади харчової поведінки.
12. Психологічні та поведінкові розлади, пов'язані з сексуальним розвитком та орієнтацією.
13. Посттравматичні стресові розлади.
14. Диференціальна діагностика межових психічних розладів.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;
Додаткові: 5-7.

МОДУЛЬ II

«НАРКОЛОГІЯ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

“ОСНОВИ НАРКОЛОГІЇ”

Лекція 1. "Класифікація та епідеміологія залежностей. "

Класифікація залежностей та їх наслідків, МКХ-10 та МКХ-11. Епідеміологія залежностей. Види залежностей. Державні програми боротьби із залежностями. Психічні та поведінкові розлади, спричинені зловживанням спиртними напоями, вживанням психоактивних речовин (седативної, стимулюючої, психоделічної дії). Алкоголізм, наркоманії, токсикоманії Тютюнокуріння. Алкогольні психози. Гострі інтоксикації гашишем, опіатами, кокаїном, ефедриним, снодійними, транквілізаторами. Зловживання антипаркінсонічними препаратами. Інтоксикація ЛСД. Невідкладна допомога. Принципи лікування та профілактики.

Ключові слова: залежність, залежна поведінка, алкоголізм, алкогольні психози, наркоманії, токсикоманії, тютюнокуріння, ігрова залежність, гострі інтоксикації наркотичними речовинами, невідклади допомога.

Література [1-7]

Лекція 2. "Поняття про великий наркоманічний синдром. "

Поняття великого наркоманічного синдрому. Фактори формування залежності. Стадії залежності, їх характеристика. Тривалість стадій. Ускладнення. Алкогольні психози гострі та хронічні. Патологічне сп'яніння. Зміни особистості при алкоголізмі. Соматичні ускладнення в II і III стадіях алкоголізму. Динаміка толерантності при алкоголізмі. Наркоманії, їх види.

Динаміка толерантності при різних видах наркотичної залежності. Синдром відміни. Особистісні зміни при наркоманії. Токсикоманія. Залежність від тютюну. Залежність від ліків. Ігроманія. Роль ендорфінів та енкефалінів у формуванні залежності. Соціальні наслідки залежностей. Державна політика щодо обігу алкоголю та наркотиків. Принципи терапії залежностей. Профілактика, реабілітація. Заходи психогігієни.

Ключові слова: залежність, наркоманічний синдром, види залежностей, толерантність, ускладнення, терапія, реабілітація, профілактика

Література [1-7]

Практичне заняття 1. Алкогольна залежність як захворювання.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;

Додаткові: 5-7.

Практичне заняття 2. Алкогольні психози.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;

Додаткові: 5-7.

Практичне заняття 3. Наркоманія і токсикоманія.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4; Додаткові: 5-7.

Теми для самостійної роботи:

1. Класифікація залежностей та їх наслідків, МКХ- 10 та МКХ- 11.
2. Епідеміологія залежностей
3. Державні програми боротьби із залежностями. Державна політика щодо обігу алкоголю та наркотиків.
4. Психічні та поведінкові розлади, спричинені зловживанням спиртними напоями.
5. Психічні поведінкові розлади, спричинені вживанням психоактивних речовин (седативної, стимулюючої, психоделічної дії)
6. Тютюнокуріння.
7. Алкогольні психози.

8. Гострі інтоксикації гашишем, опіатами, кокаїном, ефедриним, снодійними, транквілізаторами.
 9. Зловживання антипаркінсонічними препаратами.
 10. Інтоксикація ЛСД.
 11. Поняття великого наркоманічного синдрому.
 12. Фактори формування залежності.
 13. Алкогольні психози гострі та хронічні.
 14. Зміни особистості при алкоголізмі.
 15. Соматичні ускладнення в II і III стадіях алкоголізму.
 16. Динаміка толерантності при алкоголізмі.
 17. Наркоманії, їх види. Динаміка толерантності при різних видах наркотичної залежності.
 18. Синдром відміни. Особистісні зміни при наркоманії.
 19. Залежність від ліків.
 20. Ігроманія.
 21. Роль ендорфінів та енкефалінів у формуванні залежності.
 22. Соціальні наслідки залежностей.
 23. Принципи терапії залежностей
- Рекомендовані джерела:
- Основні: 1-4;
- Додаткові: 5-7.

5. Контроль початкових досягнень

5.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна к-сть балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна к-сть балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	1	1	1	2
Відвідування семінарських занять	1	-	-	-	-	-	-		
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування лабораторних занять	1	-	-	-	-	-	-		
Робота на семінарському занятті	10	-	-	-	-	-	-		
Робота на практичному занятті	10	3	30	3	30	4	40		
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-		
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	5	25	5	25		
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25		

Виконання ІНДЗ	30	1	30	1-	30	1	30		
Разом			115		115		125		
Максимальна кількість балів	500								
355:100=3,55. Студент набрав Х балів; Розрахунок: Х:3, 55= загальна кількість балів									

5.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.

Самостійна робота 1.

1. Підготувати презентацію на тему: Класифікація психічних розладів (МКХ-10 та МКХ-11, ДСМ).
2. Підготувати презентацію на тему: Концепція єдиного психозу

Самостійна робота 2.

1. Підготувати презентацію на тему: Основні типи перебігу психічних розладів (епізод, шуб, фаза, неперервний тип перебігу).
2. Підготувати презентацію на тему: Психопатологічні розлади відчуттів і сприйняття.

Самостійна робота 3.

1. Підготувати презентацію на тему: Психопатологічні синдроми розладів пам'яті та уваги, їх діагностичне значення.
2. Підготувати презентацію на тему: Психопатологічні синдроми розладів мислення та інтелекту, їх діагностичне значення.
3. Підготувати презентацію на тему: Психопатологічні синдроми та діагностичне значення розладів афективної сфери.

Самостійна робота 4.

1. Підготувати презентацію на тему: Зниження, підвищення, спотворення вольової активності.
2. Підготувати презентацію на тему: Психомоторні розлади (акінезії гіперкінезії).
3. Підготувати презентацію на тему: Розлади харчового, статевого інстинктів, інстинкту самозбереження.

Самостійна робота 5.

1. Підготувати презентацію на тему: Психопатологічні синдроми розладів свідомості та самосвідомості їх діагностичне значення.
2. Підготувати презентацію на тему: Поняття дефекту в психіатрії, види дефекту, умови й механізми його формування та прогноз.

Самостійна робота 6.

1. Підготувати презентацію на тему: Екзогенні психози (інфекційні, інтоксикаційні), органічні психози, їх диференціальна діагностика та лікування.
2. Підготувати презентацію на тему: Реактивний психоз.
3. Підготувати презентацію на тему: Індукований психоз.
4. Підготувати презентацію на тему: Поняття психотичного епізоду.

Самостійна робота 7.

1. Підготувати презентацію на тему: Біполярний афективний розлад.
2. Підготувати презентацію на тему: Атипові статі при біполярному розладі (гнівлива манія, меланхолійний раптус, ажитація).
3. Підготувати презентацію на тему: Прихована депресія.
4. Підготувати презентацію на тему: Тріада Протопопова при депресії.

Самостійна робота 8.

1. Підготувати презентацію на тему: Агресивна та аутоагресивна поведінка при біполярному розладі.
2. Підготувати презентацію на тему: Оцінка суїцидального ризику при депресії.
3. Підготувати презентацію на тему: Циклотимічний розлад
4. Підготувати презентацію на тему: Принципи лікування біполярного розладу.

Самостійна робота 9.

1. Підготувати презентацію на тему: Проблема етіології та патогенезу шизофренії, сучасні теорії виникнення шизофренії.
2. Підготувати презентацію на тему: Значення праць Крепеліна, Блейлера, Снежневського в дослідженні шизофренії.
3. Підготувати презентацію на тему: Класифікація шизофренії за МКХ-10 та МКХ-11.
4. Підготувати презентацію на тему: Полеміка про малопрогресивну шизофренію.

Самостійна робота 10.

1. Підготувати презентацію на тему: Ризики суїцидальної та агресивної поведінки при шизофренії.
2. Підготувати презентацію на тему: Методи лікування шизофренії (шокові методи, фармакотерапія, психотерапія).
3. Підготувати презентацію на тему: Покази до невідкладної та примусової госпіталізації при шизофренії.
4. Підготувати презентацію на тему: Питання працездатності, осудності та дієздатності пацієнтів при шизофренії.

Самостійна робота 11.

1. Підготувати презентацію на тему: Психогенний біль: види, критерії визначення.
2. Підготувати презентацію на тему: Неврози: етіологія, патогенез, класифікація.

Самостійна робота 12.

1. Підготувати презентацію на тему: Преморбідні риси особистості як фактор ризику розвитку неврозу.
2. Підготувати презентацію на тему: Неврастенія.
3. Підготувати презентацію на тему: Невроз нав'язливих станів. Обсесивно-компульсивний розлад.

Самостійна робота 13.

1. Підготувати презентацію на тему: Істеричний невроз.
2. Підготувати презентацію на тему: Депресивний невроз.

3. Підготувати презентацію на тему: Патологічний розвиток особистості

Самостійна робота 14.

1. Підготувати презентацію на тему: Психологічні та поведінкові розлади, пов'язані з сексуальним розвитком та орієнтацією.
2. Підготувати презентацію на тему: Посттравматичні стресові розлади.
3. Підготувати презентацію на тему: Диференціальна діагностика межових психічних розладів.
4. Написання та захист історії хвороби.

Самостійна робота 15.

1. Підготувати презентацію на тему: Класифікація залежностей та їх наслідків, МКХ- 10 та МКХ-11.
2. Підготувати презентацію на тему: Епідеміологія залежностей.
3. Підготувати презентацію на тему: Державні програми боротьби із залежностями. Державна політика щодо обігу алкоголю та наркотиків.

Самостійна робота 16.

1. Підготувати презентацію на тему: Психічні та поведінкові розлади, спричинені зловживанням спиртними напоями.
2. Підготувати презентацію на тему: Психічні та поведінкові розлади, спричинені вживанням психоактивних речовин (седативної, стимулюючої, психоделічної дії).
3. Підготувати презентацію на тему: Тютюнокуріння.
4. Підготувати презентацію на тему: Алкогольні психози.

Самостійна робота 17.

1. Підготувати презентацію на тему: Гострі інтоксикації гашишем, опіатами, кокаїном, ефедриним, снодійними, транквілізаторами.
2. Підготувати презентацію на тему: Зловживання антипаркінсонічними препаратами.
3. Підготувати презентацію на тему: Інтоксикація ЛСД.
4. Підготувати презентацію на тему: Поняття великого наркоманічного синдрому.
5. Підготувати презентацію на тему: Фактори формування залежності.

Самостійна робота 18.

1. Підготувати презентацію на тему: Алкогольні психози гострі та хронічні.
2. Підготувати презентацію на тему: Зміни особистості при алкоголізмі.
3. Підготувати презентацію на тему: Соматичні ускладнення в II і III стадіях алкоголізму
4. Підготувати презентацію на тему: Динаміка толерантності при алкоголізмі

Самостійна робота 19.

1. Підготувати презентацію на тему: Наркоманії, їх види. Динаміка толерантності при різних видах наркотичної залежності.

2. Підготувати презентацію на тему: Синдром відміни. Особистісні зміни при наркоманії
3. Підготувати презентацію на тему: Залежність від ліків.
4. Підготувати презентацію на тему: Ігроманія.

Самостійна робота 20.

1. Підготувати презентацію на тему: Роль ендорфінів та енкефалінів у формуванні залежності.
2. Підготувати презентацію на тему: Соціальні наслідки залежностей
3. Підготувати презентацію на тему: Принципи терапії залежностей.

Критерії оцінювання:

- змістовність - 3 бали;
- відповідність темі та стилю оформлення - 2 бали.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1-4;
Додаткові: 5-7.

5.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді тестування.

Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.

Види тестових завдань

- : • Із вибором однієї правильної відповіді;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання на розпізнавання та відтворення правильної відповіді по пам'яті;
- Завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять по пам'яті);
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання:

- виконання тестових завдань - максимум 25 балів.

Тестування за питаннями державного ліцензійного іспиту «Крок-2».

Тестування за питаннями «Крок-2» є допуском до екзамену. Студенти відповідають на 20 питань, на тестування відводиться 20 хвилин. Якщо студент правильно відповідає на 12 та більше питань ($\geq 60\%$), то він отримує допуск до здачі екзамену. Якщо студент відповідає на 11 і менше питань, то він до екзамену не допускається і має перескласти це тестування. Екзамен проводиться в усній формі по білетах.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДЗ

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Загальна психологія» - це вид науково-дослідної роботи студента, форма самостійного вивчення актуальних проблем, передбачених начальною програмою курсу.

ІНДЗ - початковий етап науково-педагогічного дослідження, воно обов'язково має містити результати власного пошуку і висновків, відображати певний рівень навчальної компетентності студента щодо вирішення поставлених завдань.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і семінарських занять та охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ - навчально-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Критерії оцінювання ІНДЗ (навчально-педагогічного дослідження у вигляді есе)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна оцінка (у балах)
1	Формулювання мети і завдань роботи	3
2	Складання плану, чіткість і послідовність викладу матеріалу	5
3	Обґрунтоване розкриття проблеми, аналіз різних інформаційних джерел (наукових видань, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів мережі Internet), критична та незалежна оцінка різноманітних точок зору, позицій, аргументів	12
4	Зв'язок з реальною практикою, аналіз діяльності окремих організацій, конкретних проблемних ситуацій	4
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання поставлених завдань, творчий підхід до виконання ІНДЗ	4
6	Якість оформлення роботи	1

Тематика реферативного дослідження:

1. Становлення та розвиток наукової психіатрії в Україні.
2. Організація психіатричної допомоги в Україні.
3. Лікувальний режим та медична документація психіатричного стаціонару.
4. Швидка та невідкладна психіатрична допомога. Покази до примусової та невідкладної госпіталізації.
5. Судово-психіатрична експертиза.
6. Класифікація психічних розладів.
7. Основні синдроми психічних захворювань.
8. Продуктивна психіатрична симптоматика.
9. Дефіцитарна психіатрична симптоматика.
10. Ургентна допомога в психіатрії.

11. Суїцидальний ризик при психічних захворюваннях.
 12. Агресивна поведінка психічно хворих та її попередження.
 13. Функції лікаря-психолога в психіатричній клініці.
 14. Шизофренія: історія дослідження, класифікація, диференціальна діагностика, лікування, прогноз.
 15. Біполярний афективний розлад.
 16. Експертиза працездатності психічно хворих.
 17. Військово-лікарська експертиза в психіатрії.
 18. Психічні розлади похилого та старечого віку
 19. Психічні розлади, зумовлені черепно-мозковою травмою.
 20. Психічні розлади при судинних захворюваннях.
 21. Психічні розлади при інфекційних захворюваннях.
 22. Психічні прояви нейроінфекцій.
 23. Психогенії.
 24. Психопатії.
 25. Хвороби аутистичного спектру.
 26. Поведінкові та психомоторні розлади дитячого і підліткового віку.
 27. Психічні прояви нейросифілісу.
 28. Поняття афекту в психіатрії, його диференціальна діагностика.
 29. Експертиза алкогольного сп'яніння.
 30. Сучасні методи невідкладної допомоги та лікування наркоманій.
 31. Розлади харчової поведінки.
 32. Розлади сну.
 33. Розлади потягів.
 34. Психомоторне збудження: причини, прояви, невідкладна допомога, лікування, профілактика.
 35. Значення патопсихологічних досліджень для медичної психології та психіатрії
- Рекомендовані джерела:**
- Основні: :
- Додаткові:

5.5. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік. Екзамен

5.6. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю

1. Історія психіатрії.
2. Основні етапи розвитку психіатрії.
3. Становлення і розвиток наукової психіатрії в Україні.
4. Організація психіатричної допомоги в Україні
5. Структура психіатричної допомоги в Україні.
6. Структура і завдання закладів психіатричної допомоги в Україні.
7. Лікувальний режим і медична документація психіатричного стаціонару.
8. Швидка і невідкладна психіатрична допомога
9. Реабілітація психічнохворих.
10. Лікарсько-трудова психіатрична експертиза.
11. Військово-лікарська психіатрична експертиза.
12. Судово-психіатрична експертиза.
13. Класифікація психічних розладів.
14. Основні типи перебігу психічних розладів.
15. Методи обстеження психічнохворих.
16. Особливості курації хворих у психіатричній лікарні

17. Етапність діагностичного пошуку в психіатрії.
18. Клінічне обстеження психічно хворих.
19. Експериментально-психологічне дослідження психічно хворих.
20. Лабораторні дослідження в психіатрії.
21. Нейрофізіологічні дослідження в психіатрії.
22. Нейрорентгенологічні дослідження в психіатрії.
23. Симптоми та синдроми психічних захворювань, їх загальна характеристика.
24. Розлади відчуттів і сприйняття.
25. Розлади мислення та інтелекту.
26. Розлади пам'яті та уваги.
27. Розлади емоцій
28. Розлади ефекторно-вольової сфери.
29. Розлади свідомості.
30. Основні синдроми психічних захворювань.
31. Методи лікування психічнохворих, їх загальна характеристика
32. Психофармакотерапія.
33. Шокова терапія в психіатрії.
34. Психотерапія в психіатрії.
35. Ургентна допомога в психіатрії.
36. Шизофренія: історичні дані, епідеміологія.
37. Етіологія і патогенез шизофренії.
38. Класифікація, клінічна картина, типи перебігу шизофренії.
39. Лікування шизофренії.
40. Реабілітація хворих на шизофренію.
41. Лікарняні режими при шизофренії.
42. Експертні питання при шизофренії
43. Класифікація афективних розладів.
44. Біполярний афективний розлад.
45. Циклотимія.
46. Дистимія.
47. Вікові особливості перебігу афективних розладів.
48. Лікування афективних розладів
49. Прогноз афективних розладів.
50. Експертиза афективних розладів.
51. Епілепсія та епілептичні психози.
52. Диференціальна діагностика епілепсії та епілептиформних розладів.
53. Класифікація епілепсії.
54. Різновиди судомних нападів.
55. Лікування епілепсії.
56. Експертні питання при епілепсії.
57. Алкогольна залежність: епідеміологія, етіологія, патогенез, класифікація
58. Гостра алкогольна інтоксикація.
59. Методи експертизи алкогольного сп'яніння.
60. Хронічна алкогольна інтоксикація.
61. Алкогольні психози, їх диференціальна діагностика
62. Лікування алкоголізму.
63. Експертиза алкоголізму.
64. Наркоманія токсикоманія: класифікація, епідеміологія, етіологія, патогенез,

65. Диференціальна діагностика залежностей від гашишу, опіатів, кокаїну, ефедрину, амфетаміну, снодійних препаратів. Антипаркінсонічних препаратів, ЛСД, транквілізаторів.
66. Особливості залежності від тютюну.
67. Особливості кофєйнової залежності.
68. Психічні та поведінкові розлади при синдромі залежності.
69. Великий наркоманічний синдром.
70. Психічні розлади похилого і старечого віку, їх загальна характеристика.
71. Хвороба Альцгеймера.
72. Атеросклеротичне недоумство.
73. Постінсультне недоумство
74. Старечий маразм.
75. Психози в старечому та похилому віці
76. Інволюційна депресія.
77. Психічні розлади, зумовлені черепномозковою травмою
78. Психічні розлади, зумовлені судинними захворюваннями
79. Психічні розлади при інфекційних захворюваннях
80. Нейросифіліс.
81. Інфекційні психози.
82. Герпесвірусне ураження ЦНС.
83. Паразитарні ураження ЦНС.
84. Психосоматичні розлади
85. Соматопсихічні розлади
86. Психогенні психічні розлади (психогенії).
87. Невротичні розлади
88. Неврастенія.
89. Істеричний невроз.
90. Депресивний невроз.
91. Невроз нав'язливих станів.
92. Обсесивно-компульсивний розлад.
93. Посттравматичний стресовий розлад.
94. Реактивні психози.
95. Психопатії.
96. Акцентуації особистості.
97. Порушення психологічного розвитку дитячого і підліткового віку: загальна характеристика.
98. Хвороби аутистичного спектру: загальна характеристика
99. Хвороба Ретта.
100. РДА.
101. Синдром Аспергера.
102. Поведінкові та емоційні розлади, які зазвичай починаються в дитячому і підлітковому віці
103. Гіперкінетичний розлад у дітей.
104. Розлади потягів.
105. Розлади звичок.
106. Розлади статевої ідентифікації.
107. Суїцидальна поведінка, суїцидальний ризик.
108. Психічні прояви пухлин головного мозку.
109. Сенільні психози.
110. Пресенільні психози.
111. Основи психофармакотерапії.

112. Основи психотерапії в психіатрії та наркології.
 113. Реабілітація психічно хворих.
 114. Фактори ризику психічних захворювань.
 115. Затримки інтелектуального розвитку.
 116. Олігофренії.
 117. Спадковий фактор при психічній патології.
 118. Психічні розлади і творчість.
 119. Роль арттерапії в лікуванні психічних і наркологічних хвороб.
 120. Працетерапія в лікуванні психічних і наркологічних хвороб.
- .Рекомендовані джерела**

5.7. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість оцінок
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

6.1. Основна (базова) література:

1. Скрипніков А. М. Психіатрія та наркологія: навч.-метод. посібник / А. М. Скрипніков, Л. В. Животовська, Л. А. Боднар, г. Т. Сонник.- К.: Медицина, 2021.- 224 с.
2. Напреєнко О. К. (ред.). Психіатрія і наркологія: підручник / Г. Т. Сонник, О. К. Напреєнко, А. М. Скрипніков та ін.- К.: Медицина, 2017.- 424 с.
3. Гавенко В. Л. Психіатрія і наркологія: Підручник / В. Л. Гавенко, В. С. Бітенський, В. А. Абрамов та ін. (ред. В. Л. Гавенко, В. с. Бітенський). - К.: Медицина, 2015.- 512 с.

6.2. Додаткова література:

4. Погорєлов І. І. Психіатрія і наркологія: підручник / І. І. Погорєлов, О. Д. Манаєнкова. - К.: Медицина, 2018.- 320 с.
5. Юр'єва Л. М. Психіатрія. Наркологія / Л. М. Юр'єва.- К.: Магнолія 2006.- 2020.- 180 с.
6. Кокун О. М. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей пивільними психологами / О. М. Кокун, Н. С. Лозінська, І. О. Пішко та ін.- К.: ЦУЛ, 2023.- 176 с.